

MERHABA

KEİG Platformu bileşenleri ilk olarak 2006'da bir araya geldi ve o günden bu yana Platform, çeşitli raporlar, araştırmalar, kitapçıklar, kitaplar, basın açıklamaları, politika metinleri yayımladı.

Çeşitli basın organlarında yayımlanmak üzere söyleşiler verdi, makaleler yazdı; kamu politikalarını etkileyecek çeşitli raporların metinlerine katkıda bulundu. Şimdiye bu maziye, yeni bir yayın türü ile devam ediyoruz: ARTIK BİR BÜLTENİMİZ DE OLACAK.

Bu, KEİG Platformu'nun ilk bülteni. Son dönemde gündemdeki gelişmeleri daha yakından takip edebilmek ve kendi politikamız doğrultusunda gündem oluşturabilmek için web sitemizi yeniledik, sosyal medyada daha aktif yer almaya başladık. Bu bülten ile de yaptıklarımızı derli toplu olarak platform takipçilerine duyurmak istiyoruz. Tabii, bu bültenin ayrıca bizi tanımak ve çalışmalarımızdan haberdar olmak isteyenlere de ulaşmasını önemsiyoruz.

Bu sayıda ağırlıklı olarak son dönemde gündemimize giren "kreş ve bakım hizmetleri" konusuna yer

vermeyi önemsedik. Hükümetin konuya dair birtakım çalışmalarının olduğunu medyaya yansıdığı kadarıyla duyuyoruz; peki gelişmeler ne noktada? Kadınlar olarak bu konuda ne düşünüyoruz, neler yapabiliriz ve yapıyoruz? Bu konuyla ilgili Platform olarak yürüttüğümüz kreş kampanyasına da yer verdik. Ayrıca, son 2 aydır gündemimizde neler olduğunu kısa kısa haberlerle derlemeye çalıştık. 2012 yazı boyunca 12 ilde kadınların istihdamına dair kamu kurumları ve sivil toplum örgütleriyle görüşerek yaptığımız araştırma sonuçlandı. Peki bu araştırmayı nasıl yürüttük, nasıl bir

yöntem benimsedik? Üyelerimizden haberler var mı? Gündemimizde neler var?

Tüm bu soruları hem ortaya attık, hem de bu kısa bültende yanıtlamaya çalıştık.

web sitesi : www.keig.org
e-posta : iletisim@keig.org
twitter : https://twitter.com/KEIG_Platformu
facebook : <https://www.facebook.com/KeigPlatformu>
Adres : Kamer Hatun Mah. Hamalbaşı Sok. 22/13
Beyoğlu / İSTANBUL
Tel-Fax : 0212 251 58 50

Elbette eksik gedik olacaktır. Bir sonraki sayıya dair görüş, öneri ve katkılarınızı bekliyoruz. Ayrıca bültene web sitemizden de ulaşabilirsiniz.

KEİG'DEN HABERLER

Toplantıda, Platformun'un bundan sonraki çalışmalarına ilişkin yol haritası çıkarıldı.

İstanbul ve Trabzon'da KEİG TOPLANTILARI YAPILDI

17-18-19 Ekim tarihlerinde düzenlenen KEİG toplantısında, 12 ilde bulunan Platform üyesi örgütlerden 35 kadın İstanbul'da buluştu.

Buluşmada, platformun politikalarına yönelik tartışma oturumları ve atölyeler yapıldı. 2012 yazı boyunca 12 ildeki kamu kurumları ve kadın örgütleri / gruplarıyla görüşerek yürütülen araştırmanın çıktıları iller bazında değerlendirildi. Savunuculuk ve

politika geliştirme atölyeleri yapıldı. Toplantıda ayrıca, Platformun'un bundan sonraki çalışmalarına ilişkin yol haritası çıkarıldı.

11-12 Kasım tarihlerindeyse KEİG Platformu üyelerinden Karadeniz Kadın Dayanışma Derneği / Karkad-Der tarafından hazırlıkları

yapılan iki toplantı Trabzon'da düzenlendi. 11 Kasım'da düzenlenen ilk toplantıda çoğu Trabzon Kadın Platformu üyesi olan ya da toplantıya çevre illerden katılan kadınlar, bölgede ve ilde kadın emeği ve istihdamına dair var olan sorunlarla ilgili tartışma yürüttü. 12 Kasım'daysa, kadın örgütlerinden kadınların ve kamudan ilgili yetkililerin katıldığı bir diğer toplantı gerçekleşti. Toplantıya Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nden katılan, Kadın Emeği Çalışan Feminist Araştırmacılar (KEFA) üyesi, Melda Yaman Öztürk, "Karadeniz Bölgesi'nde Tarımda Kadın Emeği" isimli bir sunum yaptı. Sunumun ardından katılımcılar hem tarımda hem de bölgede genel anlamda kadınların emeği ve istihdamına dair yorum ve katkılarda bulundu.

KEİG'DEN HABERLER

KADINLAR "ÇADIR DÜKKAN"DA EVDE ÜRETTİKLERİNİ SATIYOR

2011 yılının 8 Martı'nda KEİG Platformu üyelerinden Ev Hanımları Dayanışma ve Kalkındırma Derneği / EVKAD ile Çukurova Belediyesi'nin ortaklığında "Kadınlar Çeyiz Sandıklarını Açıyor" isimli bir proje yürütüldü.

Projenin protokolünde de geçen "kadınlara pazar için alan tahsis edilmesi" maddesi vesi-lesiyle 150 kişilik bir çadır, Belediye tarafından bu çalışmanın devamı olarak kadınlara tahsis edildi.

16 Kasım'da açılışı yapılan ve ismi Çadır Dükkan konulan pazar alanında şu anda 55 kadın, ücretsiz olarak tezgâh açıyor. Bir de pozitif ayrımcılık ilkesi uygulanıyor, fakat tersinden: Çadırdaki erkeklere % 33'lük kota var. EVKAD'dan Sema Turan Yapıcı, uygulamayı şöyle açıklıyor: "Pozitif ayrımcılığın ne demek olduğunu daha iyi anlatabilmek adına yaptık aslında bunu. Bu kota-nın karar alma mekanizmalarında ve çalışma yaşamının her alanında, istihdamda da uygulanması için yaptık."

Kurutulmuş yiyeceklerden el işine evde kadınlar tarafından üretilen tüm ürünlerin satışa çıktığı pazar alanında kadınlar, birlikte çalışmanın ilkelerini de oluşturmaya çalışıyor. Yapıcı, çadırdaki imece usulü bir çalışmanın benimsendiğini dile getiriyor. Çadırdaki ayrıca, EVKAD tarafından çeşitli konularda seminer-

ler de veriliyor. Yapıcı, dernek için esas önemli olanın, kadınların bu işi sürekli hale getirmesi olduğunu söylüyor ve bunu sürecin göstereceğini ekliyor, "Bizim takip etmek istediğimiz şey şu: Kadınlar böyle mi kalacak, yoksa, 'Ben artık müşteri de edindim, potansiyelimi arttırdım, bir dükkan tutayım,' diyecekler mi? Derneğin hedeflediği şu: kaç kadın yerleşik düzene, yani kayıt içine geçecek? İkincisi, seminerler sonucunda çıkan farkındalık neler getirecek?"

DERNEĞİN HEDEFLEDİĞİ ŞU:

kaç kadın yerleşik düzene, yani kayıt içine geçecek? İkincisi, seminerler sonucunda çıkan farkındalık neler getirecek?"

KEİG DAVA TAKİP SÜREÇLERİ SEMİNERİ DÜZENLEDİ

8-9 Aralık tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen Dava Takip Süreçleri Semineri'nde 8 ilden yaklaşık 40 katılımcı bir araya geldi. Seminerde platform üyesi kadın örgütleri ve bu alanda çalışan avukatlar ile hukukçular buluştu. Kadınların istihdamda uğradığı ayrımcılık,

uluslararası mevzuatın getirdiği yükümlülükler, iç hukukta mevzuattaki ve uygulamadaki eksiklikler, dava takibi pratiği ve örnek davaları tartışma gibi konuları içeren oturumlar iki gün boyunca sürdü. Seminer çıktılarına web sitemizden ulaşabilirsiniz.

GÜNDEMDE NELER VARDI?

OECD CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ RAPORU AÇIKLANDI

▶ Aralık ayında açıklanan Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) "Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğini Yok Etmek: Harekete Geç" raporu, bir yandan kadınların eğitim ve istihdama katılımlarının arttığını diğer yandan çalışma saatleri, koşulları ve kazanç konusunda ciddi farklılıkların varlığını sürdürdüğünü ortaya koyuyor. Raporla öne çıkan tespitler şöyle:

- OECD ülkelerinde, erkekler benzer tam zamanlı işler yapan kadınlardan yüzde 16 daha fazla kazanıyor. Üst düzey çalışanlara bakıldığında ise bu fark yüzde 21'e yükseliyor.
- Bir ya da daha fazla çocuğu olan ailelerde, kadın ve erkeğin kazancı arasında yüzde 22'lik bir fark var. Çocuğu olmayan çiftlerde ise bu fark yüzde 7.
- Kadınlar erkeklerden ortalama altı yıl daha fazla yaşarken, 65 yaş üstü kadınların yoksulluk çekme ihtimalleri aynı yaş grubundaki erkeklerden bir buçuk kat daha fazla.
- Serbest çalışan kadınlar, erkek akranlarından yüzde 30-40 daha az kazanıyor.

TBMM FIRSAT EŞİTLİĞİ KOMİSYONU 'EŞİTLİK UZMANI' TALEP ETTİ

TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu geçtiğimiz Kasım ayında, yasama uzman ve uzman yardımcılarının görev aldığı Meclis'te, ayrıca eşitlik uzmanı da çalıştırılmasını istedi.

▶ Eşitlik uzmanları, kurumlarındaki kadın istihdamını ve kadın politikalarını takip edecek, karar alma mekanizmalarında kadın sayısının artırılmasına yönelik çalışmalar yapacak, cinsiyet eşitliğine yönelik neler yapıldığını inceleyecek.

Ayrıca, kurumların, cinsiyet eşitliğini içselleştirebilmesi için de çalışmalar yürütecek.

Komisyon, bu istihdamın Meclis'te sağlanmasının ardından bakanlıklardan da bu yönde talepte bulunacak.

BOŞANAN KADIN İÇİN EV İÇİ EMEĞİN KARŞILIĞI YOK

İstanbul'da H.T. isimli kadın, 30 yıllık evliliğinin ardından kocasından boşandı ve Kartal 3'üncü Aile Mahkemesi'ne 'katılma alacağı' davası açtı.

▶ Bankadaki paradan, emekli ikramiyesinden, kocasına kayıtlı meskenden ve ev içi emeğinin karşılığı olarak pay talep etti. Mahkeme, kadının "ev içi emeğinin karşılığı" olarak talep ettiği meblayı reddetti.

Davacının itirazının reddedildiği Yargıtay 8'inci Hukuk Dairesi kararında gerekçe şöyle açıklandı: "Davacı vekili, davacının (kadın) ev işlerini yapmasından kaynaklanan alacak isteğinde bulunmuş ise de ev kadını olarak, evin yemek ve temizlik işlerini yapması, çocukların bakımını üstlenmesi kanunun aradığı anlamda doğru dan maddi bir katkı sayılmaz. Bu bakımdan davacının bu isteği de yerinde değildir."

"Ev içi emeğin karşılığı" talebiyle ilgili Yargıtay, daha önce de benzer kararlar vermişti.

KADINLAR FATİMA ALDAL İÇİN ADALET İSTİYOR

▶ Temizlik işlerini yaptığı evin penceresini silerken düşerek yaşamını yitiren Fatıma Aldal davasına 29 Kasım'da Kartal 4'üncü Asliye Ceza Mahkemesinde devam edildi.

Avukat Sevgi Evren, Fatıma Aldal'ın geçirdiği iş kazası sonrası İmece Kadın Sendikası'nın girişimleriyle alınan iş müfettişi raporunu mahkemeye sundu. Raporda yaşanan olayın bir iş kazası olmasının tespit edilmesi sebebiyle dosyada alınacak kusur raporunun, herhangi bir kaza raporu gibi değil, yine iş müfettişleri heyetinden alınacak bir raporla tespiti talep edildi.

Tüm talepleri kabul eden Mahkeme, duruşmayı 27 Şubat 2013 tarihine erteledi.

2013 BÜTÇESİ AÇIKLANDI: 'BÜTÇEDE KADININ ADI YOK'

Aralık ayında gerçekleşen 2013 yılı Bütçe Kanunu Tasarısı görüşmelerinde söz alan BDP Eş Genel Başkanı Gültan Kışanak, bütçeyi kadınlar açısından da değerlendirdi.

▶ Türkiye'de çalışma çağındaki her 3 kadından 2'sinin işsiz olduğunu vurgulayan Kışanak, şunları kaydetti: "Lise ve üzeri eğitime sahip kadınlar, erkeklere göre 2 kat daha fazla işsiz. Türkiye'de kadın istihdamı resmi verilere göre sadece yüzde 24 düzeyinde. Erkeklerde bu oran yüzde 70'tir. Kamuda da ayrımcılık sürüyor. Kamuda kadın istihdam oranı sadece yüzde 34. Yine kamuda çalışanlar arasında üst düzey yönetici olarak çalışanlardan sadece yüzde 10'u kadın. Kayıt dışı istihdamın da yükü kadınların sırtında. 2008-2009 dönemine göre 2012'de kayıt dışı çalışmada 480 bin kişilik bir

artış var. Erkekler için aynı dönemde kayıt dışı 198 bin azalırken kadınlar için 678 bin artmıştır. Kadınlar açısından durumun bu kadar kötü olmasına rağmen, 2013 bütçesinde bu durumu düzeltecek hiçbir önlem alınmadığı görülmüyor. Bütçede kadının adı yok" dedi.

KREŞ KAMPANYAMIZ

KREŞ KAMPANYAMIZ

Temmuz ayında basında şöyle manşetler görmeye başladık: "Çalışan kadına kreş yardımı", "Çalışan anneye kreş müjdesi", "Devlet çalışan kadına 300 TL kreş yardımı verecek". Bahsi geçen 'kreş yardım paketi', Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Şahin ve yardımcısı Aşkın Asan tarafından basına verilen kısa demeçlerle gündeme taşınmıştı. Ancak söz konusu haberlerde pakete dair detaylı bilgi yer almıyor, ulaşılan bilgi ise akla ilk gelen birkaç soruyu dahi yanıtlamaya yetmiyordu: Kim alacaktı bu yardımı? Sadece çalışan kadınlara mı verilecekti? Para direkt kadına mı yoksa kreşe mi verilecekti? Özel kreşlerin ücretleri ortadayken bu 'yardım' yeterli olacak mıydı?

Daha fazla bilgi edinmek üzere, biz de Aşkın Asan ile 31 Temmuz'da

makamında görüştük. Görüşmelerimizden aldığımız kısa notlar şöyle özetlenebilir:

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın aralarında Dünya Bankası, KAGİDER ve AÇEV'in de bulunduğu kurumların raporlarından faydalanarak hazırladığı ve henüz taslak halinde olan 'kreş yardım paketinin' amacı, kadının istihdama katılımının önündeki en önemli engellerden biri olan çocuk bakımını kolaylaştırmak olarak belirtildi. Bu kapsamda, kreş yardımından, çalışan ya da çalışmak isteyen kadınların 0-5 yaş arası çocukları yararlanabilecek. Ancak, kadınların bu destekten faydalanabilmesi eğitim düzeyi -özellikle mesleki eğitim- ve gelir düzeyi gibi bazı şartlara bağlanmış. Bu şartlarla destek kapsamına girecek kadınların, istihdama katılma şansı yüksek olan kadınlar olduğu ve

eğitim - gelir düzeyi çok düşük kadınlar ile bu yardıma ihtiyaç duymayan kadınların (ve erkeklerin) kapsam dışı bırakılmış olduğu söylenebilir. Verilecek kreş desteğinin doğrudan kadınlara değil kreşlere aktarımı söz konusu ve rakam 300 TL olarak düşünülüyor. KEDV'in kadın kooperatifleri aracılığıyla mahalle arası gündüz bakım evleri de paket kapsamında yeniden gündeme alınmış. Kooperatifler yasasında da düzenleme yapılacağı söyleniyor.

Görüşmeye gittiğimizde paketin bu haline dair çekincelerimizi içeren bir metni ve önerilerimizi de Bakanlığa sunmuştuk. Görüşmede edindiğimiz bilgiler üzerine KEİG üyeleri olarak bir değerlendirmede bulunduk. Ayrıca, KEİG'in örgütlü olduğu illerde kreşlerin durumuna dair bir araş-

tırma yürütmeye başladık. Derleyebildiğimiz bilgileri kullanmak üzere havuzumuzda biriktiriyoruz. Bunun dışında, kadınların hem istihdama hem sosyal hayata katılımı önünde duran en büyük engellerden biri olan çocuk bakımı meselesine çözüm getirebilmek için bir kampanya başlattık. Bu anlamda, nasıl bir bakım hizmeti istediğimizi, çocuk bakımına dair ihtiyaç, talep ve önerilerimizi ortaya çıkarmak ve birbirimizle paylaşmak adına çeşitli illerde atölyeler düzenliyor ve deneyimler topluyoruz. Kampanyamız, diğer çeşitli etkinliklerle birlikte devam edecek; ancak şu aşamada sizlerle Türkiye'deki çocuk bakım hizmetlerine yönelik genel bilgileri, birkaç ilde tespit ettiğimiz kreş durumunu ve kadınların çocuk bakımına dair deneyimlerini paylaşmak istiyoruz.

ÇOCUK BAKIM HİZMETLERİNE DAİR

Temmuz-Ağustos aylarında KEİG Platformu olarak 12 ilde yürüttüğümüz “Genelgenin Ardından İstihdamda Kadının Durumu Araştırması”, genel olarak illerde kadın istihdamına yönelik yürütülen çalışmalar ve 2010 yılında çıkarılan Başbakanlık Genelgesi’nin kamu ve kamu niteliğindeki kurum ve kuruluşlar üzerinde ne tür etkiler yaptığı üzerine idi. Bu araştırmanın bize gösterdiği en önemli sonuçlardan biri kamusal olması gereken; ancak toplumsal olarak kadınların sorumluluğunda görüldüğü için kadınlar tarafından yerine getirilen bakım hizmetlerinin -özel-likle de çocuk bakımının-kadın istihdamı önündeki büyük bir engeli oluşturduğu oldu. Tam da bizim araştırmamız sırasında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’ndan çocuk bakımına yönelik birtakım açıklamalar geldi. Bu hareketlilik ve gereklilikten yola çıkarak KEİG olarak

çocuk bakımının nasıl olması ve kim(ler) tarafından karşılanması gerektiğine yönelik bir kampanya örgütlemeye karar verdik. Bu kampanyanın hazırlık aşamasında gerek Türkiye geneline, gerekse illerdeki duruma yönelik niceliksel verileri derlemeye ve niteliksel yöntemleri kullanmak suretiyle veri oluşturmaya çalıştık. Karşımıza ilginç diyebileceğimiz; ancak bizleri çok da şaşırtmayan bir tablo çıktı. Bu tabloyu özetlemeye geçmeden önce, erken çocukluk bakım ve eğitimine yönelik temel birtakım bilgileri tazelemekte yarar var. Türkiye’de, çocuk bakımına yönelik kamu ve özel sektörün yürüttüğü hizmetler, anaokulu, anasınıfı, kreş ve gündüz bakımevi, çocuk yuvası vs. gibi çeşitli adlar altında veriliyor. Bu noktada öncelikle bu tanımların ne anlama geldiğini öğrenmeye ihtiyaç duyduk. Türkiye’de 0-6 yaş grubu çocuklara yönelik sunulan erken çocukluk bakım ve eğitim hizmetleri çoğunlukla kurum temelli yürütülüyor ve bu kurumlar iki farklı statüye sahip:

*Bulundukları ilin Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü’ne bağlı olarak çalışan “kreş ve gündüz bakımevleri”; kreş (0-36 ay) ve gündüz bakımevi (36-72 ay) olarak ayrı ayrı açılabilirdiği gibi kreş ve gündüz bakımevi olarak

birlikte de açılabilir.

*Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak çalışan “anaokulu” ve “anasınıfları”; 36-72 aylık çocukların bakım ve eğitiminde yer alır.^[1]

Bu tanımlar zemininde, araştırma ve görüşmelerimizde karşımıza çıkan verileri özetlemeye çalışacağız. Belirtmemiz gereken ilk nokta, ulaşabildiğimiz nicel verilerin daha çok 36-72 aylık çocukların bakım ve eğitimine yönelik olduğu. Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre, Türkiye’de 25 172 resmi,

3 453 özel olmak üzere toplam 28 625 “okul öncesi eğitim” kurumu mevcut. Bu veriler, MEB ve SHÇEK’e bağlı kurumlar tarafından sunulan erken çocukluk bakım ve eğitim hizmetlerinin yanı sıra 657 sayılı devlet memurları kanununa bağlı olarak 150 ve fazla sayıda kadın işçi çalıştıran işyerlerinde, işverence açılan erken çocukluk bakım ve eğitim kurumlarını da kapsıyor.

Bu rakamlara ilişkin detayların yanı sıra, öğrenci ve öğretmen sayıları aşağıdaki tabloda yer alıyor.

	Okul Türü	Okul / Kurum	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı		
			Toplam	Kadın	Erkek	Toplam	Kadın	Erkek
GENEL TOPLAM	Okul Öncesi Eğitim (Resmi ve Özel)	28 625	1 169 556	562 504	607 052	55 883	52 930	29 533
	Okul Öncesi Eğitim (Resmi)	25 172	1 058 904	510 574	548 330	40 919	38 519	2 400
	Okul Öncesi Eğitim (Özel)	3 453	110 653	51 930	58 722	14 964	14 411	553
MEB	Anaokulları (Resmi ve Özel)	2 916	256 378	122 054	134 324	14 712	13 426	1 286
	Bağımsız Anaokulları (Resmi)	1 669	208 597	99 721	108 876	9 591	8 519	1 072
	Özel Anaokulları	1 247	47 781	22 333	25 448	5 121	4 907	214
	Anasınıfları (Resmi ve Özel)	23 978	864 603	417 553	447 050	32 947	31 594	1 353
	Resmi anasınıfları	23 373	842 633	407 185	435 448	30 737	29 427	1 310
	Yaz anaokulları ve anasınıfları	-	4 135	20 69	20 66	-	-	-
	Mobil anaokulları	-	1 884	901	983	-	-	-
	Özel okullar bünyesindeki anasınıfları	605	21 970	10 368	11 602	2 210	2 167	43
	657 Sayılı K. 191. M. ye göre açılan kurumlar (Resmi)	130	7 674	3 668	4 006	591	573	18
DİĞER	Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü (Özel)	1 601	40 901	19 229	21 672	7 633	7 337	296

Kaynak: MEB Milli Eğitim İstatistikleri, 2011-2012’den derlenmiştir.

[1] Bu bakım ve eğitim faaliyetleri, MEB tarafından “temel ya da okul öncesi eğitim” olarak tanımlanıyor. Ancak, biz bu kavram yerine, doğumla başlayan bir süreç işaret etmesi ve hem eğitim hem de bakım hizmetlerini kapsaması nedeniyle “erken çocukluk bakımı ve eğitimi” kavramını kullanmanın yerinde olacağını düşünüyoruz.

KREŞ KAMPANYAMIZ

Diğer yandan 4857 sayılı İş Kanunu'na bağlı 2552 sayılı yönetmeliğin 15. Maddesi uyarınca 150'den çok kadın işçi çalıştıran özel işyerlerinin çalışanların 0-6 yaş çocuklarına yönelik kreş açması zorunluluğu bulunuyor. Ancak 2008 yılındaki istihdam paketiyle işverenlere bu hizmeti piyasadan alma seçeneği de sunuldu. Bununla birlikte işverenlerin bu hizmetleri sunmamak için kadın çalıştırmayı tercih etmeme ya da çalışan kadın sayısını 150'nin altında tutma gibi yöntemlere başvurdukları biliniyor. Buradaki kritik nokta, kreş açma durumunun kadın sayısı üzerinden belirlenmesi. Oysaki kreşler, kadın sayısı üzerinden değil, çalışan sayısı üzerinden belirlenmeli. Basın gündeminde yerini alan yeni bir bilgi 200 ve üzerinde çalışanı olan işyerlerinde kreşlerin açılma zorunluluğuna dair. Ancak bununla ilgili net bilgiye ulaşamadık, ayrıntılı bilgi edinmek uzun bir süreci gerektiriyor ve konuyla ilgili araştırmamızı sürdürüyoruz.

Çocuk bakımı hizmetleri ile ilgili önemli bir kritik nokta da, genel olarak Türkiye'de kreş ve diğer çocuk bakım olanaklarının darlığı. Zira, Türkiye'de kreş ve okul öncesi eğitim koşullarını sağlama oranı sadece %16. İlkaracan (2011), 3 yaş

altı için kreşin olmadığını, 3-5 yaş için çok az sayıda imkânın var olduğunu ve devletin konuyla ilgili 16 haftalık annelik izni dışında sorumluluk almadığını belirterek; okul öncesi eğitime katılımın, 3 yaş için %4, 4 yaş %16, 5 yaş %61 düzeyinde seyrettiğini vurguluyor. Diğer yandan, kamu ve yerel yönetim kreşlerinin özel sektöre devredilmesi diğer bir deyişle piyasalaşması yönünde bir eğilim gözlemlenmesi dikkat çekici. Özel sektör kreşlerinin maliyeti çok yüksek. Bu nedenle kadınların çalışma hayatından çekilmesine neden olabiliyor. İşveren tarafından ücrete katkı olarak ya da hizmet alımı yoluyla sağlanan kreş destekleri de oldukça sorunlu ve yetersiz. Görüşmelerimiz esnasında bilgi aldığımız Sivil Toplum Kuruluşları (STK)'nın bedelsiz çocuk bakımına dair çabaları da genellikle bürokratik zorluklarla mücadele etmek durumunda kalmış ve devam edememiş durumda.

Kreşlerle ilgili kadın örgütlerinin ve emek örgütlerindeki kadınların en önemli eleştirileri, kreş fiyatlarının yüksekliği, vardiyalara uygun olmayan çalışma saatleri, çalışan sayısına göre düşük kapasiteleri ve genellikle üç yaş sonrası çocukları kabul edecek şekilde bir ana sınıfı olarak yapılandırılmaları.

KEİG Platformu'na

üye kadın örgütleri ve gruplarının bulundukları illere bakıldığında çocuk bakımına yönelik hizmetlerle ilgili çarpıcı noktalar dikkat çekiyor:

Antalya'da yerel yönetimlere ait iki kreşin mevcut olduğu; ancak kadın örgütlerinden alınan bilgiye göre- bu kreşlerden gerçek ihtiyaç sahiplerinin yararlanmadığı görülüyor. İldeki özel kreşlerin sayısı ise İstanbul, İzmir, Ankara vb. kentsel alanlarda olduğu gibi yüksek. Fakat özel kreşlerin maliyetinin yüksek olması nedeniyle her çocuğun bu kreşlerden yararlanmasa söz konusu değil. Denizli'de, 0-36 aylık çocukların bırakılabileceği bir kreş yok. 36 - 66 ay arası çocukların gidebileceği Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 20 Anaokulu var. Organize Sanayi Bölgesi (OSB)'nde kreş bulunuyor; ancak vardiyalı çalışma saatlerine göre düzenlenmiş olup olmadığı net olarak bilinmiyor. Geçmişte var olan belediye kreşlerinin yerini, etüt merkezi olarak faaliyet gösteren "bilgi evleri" almış durumda. Bu değişikliğin gerekçesi, "kreşlerin yeterli talep görmemesi ve etüt merkezlerinden yararlanma yaş aralığının daha geniş olması" olarak belirtiliyor. İldeki kadınlar ise bu gerekçeye katılmıyor: "belediye kreşine çok fazla talep vardı ve talep devam ediyor; çünkü

ilde kreşlerle ilgili ciddi bir ihtiyaç var" görüşündeler. Urfada sanayideki işyerlerine ait kreşler yok. Burada vardiyalı çalışanların çocuklarını bırakabileceği, her saat hizmet veren kreşler de mevcut değil. İlde genel olarak yeterli sayı ve kapasitede kreş bulunmuyor. Var olan kreşler ise gereken koşulları sağlamakta yetersiz. Çocuk bakım hizmetlerinin görece yüksek olduğu İzmir'de bir OSB ve bir serbest bölgede kreş mevcut; ancak kapasiteleri yetersiz. Büyükşehir Belediyesi'ne ait 8 kreş (2-3 yaş), 8 anaokulu (4-5 yaş) ve 3 eğitim merkezi (+6 yaş) bulunuyor. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne ait özel 83 tane gündüz bakım evi, 7 kreş (0-6 yaş) ve 16 çocuk kulübü bulunuyor. Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 2 kreş (3-6 yaş), 28 çocuk evi ve 76 anaokulu mevcut. İstanbul'da yerel yönetimlere ait kreşler mevcut olmakla birlikte, ihtiyacı karşılayacak sayı ve kapasitede değil. Trabzon ve Diyarbakır'da da Belediyenin kreşi kapatılmış; ancak yeniden açılacağı bilgisine ulaştık.

Bu bilgiler, kreş sayılarının yetersizliğinin yanı sıra, kreşlerin hizmet verdikleri saatlerin de sorunlu olduğunu ortaya koyuyor. Örneğin vardiyalı çalışan ebeveynlerin çocukları için sadece gündüz hizmet veren kreşler ihtiyacı karşılayamıyor.

Tüm bu bilgi ve tespitlerden hareketle kreş konusuna yönelik merkezi ve yerel yönetimlerin bütünlüklü bir politikası ve hizmet sunumunun olduğunu söylemenin güç olduğu kanısındayız. Bu noktada, özellikle kadınların bu politikasızlıktan doğrudan etkilendikleri, derlemeye çalıştığımız deneyimlerde doğrudan açığa çıkıyor:

“Ebeveynlerin çalışma saatlerine göre düzenlenmeli.”

“Oğlumu üç yaşında belediyenin kreşine göndermeye başladım. Servis sabah 8’de çocuğu alıyor, akşam 18.00’de getiriyordu. Ben ve eşim saat 8’de işte olmamız gerektiği için oğlumu sabahın 7’sinde karşı komşuma bırakıyordum. Akşam da 17.00’de çıkıyorduk ve eve gelişimiz bir saati geçiyordu. Yine karşı

komşum alıyordu oğlumu. Yaklaşık iki yıl filan idare ettik. Karşı komşum vefat edince ortada kaldık. Üstelik belediye bizim mahalleye kreş açmıştı; ama çalışma saatleri uygun olmadığı için veremiyordum. Sonunda borç harç eski bir araba aldık, kendimiz götürüp getirmeye başladık. Bazı sabahlar kreş açık olmadığı

için oğlumu bekçi kulübesine bırakıyordum. Bazen de işe geç kalıyordum. Akşam geç kaldığımız içinde yine bekçilerden alıyordum çocuğumu. Bu nedenle kreşleri sadece açmak yetmiyor. Ebeveynlerin çalışma saatlerine göre düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu bir çok çalışan ebeveynlerin sorunu.” (Haşime, İzmir)

“Onu bir yıl işyerine götürmek zorunda kaldık.”

“İTÜ Matematik Fakültesi’ne girdiğimde hamile idim. İkinci dönem rapor aldım ve 2 yıl ara verebileceğim belli oldu. Bu beni çok rahatlatı. Aslında eşimin ailesi ile birlikte yaşıyorduk ve çocuk büyük aile içinde büyür diye düşünmüştüm. Fakat oğlum doğuştan sakattı ve özel bakım gerekiyordu. Ben de iznimi kullanmaya karar verdim. Bir yıl sonra oğlumun sağlığı düzeldi. Bu sefer de aile küçüldü ve okula gitmek için oğlumun bakımını çözmemiz gerekti. Eşim “gelirimiz çok az kreşe veremeyiz” dedi. İTÜ’nün kreşi vardı; fakat

eve uzaktı. Benim fakülteme de uzaktı ve aracımız yoktu. Annem bir başka şehirde yaşıyordu. Eşimin annesi de İstanbul’un köyüne taşınmıştı. Ben de iki yıllık izin hakkımı kullanmaya karar verdim. Fakat tekrar okula dönememedim çünkü eve yakın kreş için kazancımız yeterli değildi ve çalışmaya başladım. Ben çalışmaya başlayınca oğluma babaannesi bakmaya karar verdi. 6 ay geçti. Çalıştığım bankanın kreşi yoktu. Ben de oğlumu eve yakın ilkokulun ana sınıfına 3,5 yaşında verdim. Kendinden büyük çocuklarla başladı ve 2 sene tek

eğitimci ve hizmetlinin olduğu yetersiz bir mekânda kaldı. Akşam komşular alıyordu; çünkü benim iş saatlerim uygun değildi. Oğlumun babası kendi işinde çalıştığı için daha fazla ilgileniyordu. Oğlum ilkokula başlamasına bir yıl daha vardı aynı yere gitmek istemedi. Onu bir yıl işyerine götürmek zorunda kaldık. Bu sayede oğlum kendi kendine erken yaşta yalnız kalmayı, ihtiyaçlarını karşılamayı öğrendi. Becerikli olmasaydı ne yapardık bilemiyorum. Tabii bu ortamda tekrar okula dönememedim.” (Serap, İstanbul)

“Çalışmamış olmamın acısını halen içimde taşıyorum.”

“(...) Üniversiteyi bitirmiş olmama rağmen çalışmamam konusunda eşim ve babam tarafından fikir birliği ile karar verildi. Çocuklarıma bakmam için çalış-

mam gerektiği söylendi ve çalıştırılmadım. Çocuklarıma doyaya emzirdim her ikisini de 17 aylık ve hatta aynı gün sütten ayırdım. Ancak çalışmamış

olmanın acısını halen içimde taşıyorum.” (Huriye, Denizli)

İşte bu bilgi ve deneyimler bizlere, çocuk bakımına yönelik hizmetlerin nasıl ve kim(ler) tarafından yürütülmesi gerektiğine ilişkin ulusal çapta örgütlenecek olan bir kampanya başlatmanın gerekliliğini gösterdi. Ve yola koyulduk... Bu yolda bize deneyimlerinizi paylaşarak destek olmak isterseniz, <http://www.facebook.com/events/199033566900868/> adresinden sayfamızı beğenmeniz ve deneyiminizi yazmanız ya da iletisim@keig.org adresine e-posta olarak yollamanız yeterli.

NELER YAPIYORUZ?

ARAŞTIRMA YÖNTEMİNE DAİR

Kadın hareketi ve emek örgütlenmeleri içindeki kadınlar olarak sadece kadın istihdamının niceliğine değil aynı zamanda niteliğine de bakmanın önemli olduğuna yıllardır dikkat çekiyoruz.

Son yıllarda Türkiye’de kadın emeği ve istihdamı konusu sıkça gündemde yer almaya başladı. Türkiye’de kadın istihdamı oranının düşüklüğü herkesçe kabul edilen bir sorun. Bu yüzden kadın istihdamının artırılmasını ve kadınların ekonomik anlamda güçlenmesini konu edinen pek çok plan ve proje hem hükümet hem de çeşitli sivil toplum örgütleri tarafından ortaya atılıyor. Sekizinci ve Dokuzuncu Kalkınma Planları, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planları, TBMM Kadın Erkek

Fırsat Eşitliği Komisyonu çalışmaları, ILO sözleşmeleri ve AB Uyum süreci programları gibi uluslararası ve ulusal ölçekli belge ve yapılanmalar, çeşitli projeler bu çabalara örnek olarak verilebilir. Ancak yıllardır yapılan bunca projeye, üretilen politika ve yasal belgeye rağmen hedeflenen sonuçlara ulaşıldığını söylemek mümkün değil. Bunlardan 2010 yılında çıkarılan “Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması” konulu Başbakanlık Genelgesi de aynı yaklaşımı kurum-

lara görev ve sorumluluk yükleyerek somutlaştıran önemli bir adım oldu. Genelgenin hedefi “kadınların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, toplumsal yaşamda kadın erkek eşitliğinin sağlanması, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma amaçlarına ulaşılabilmesi için kadınların istihdamının artırılması ve eşit işe eşit ücret imkânının sağlanması” olarak belirtilmişti. Söz konusu genelgede, bahsi geçen düzenlemeler kadın hareketinin ve elbette kadın hareketinin bileşenlerinden biri olan KEİG platformunun yıllarca savunduğu taleplerin bir kısmıyla da kesişiyordu. Söz konusu genelgenin somut düzenlemelerine rağmen çalışma hayatında kadınların istihdama katılımında kayda değer bir gelişme şimdiye sağlanmadı. Dahası biz kadınlar genelgenin kapsamadığı pek çok sorunla da, çalışma hayatında kadına karşı ayrımcılık, düşük ücret politikası ve emek piyasasındaki ikincilleştirme gibi, sıkça karşılaşıyoruz. Kadın hareketi ve emek örgütlenmeleri içindeki kadınlar olarak sadece kadın istihdamının niceliğine değil aynı zamanda niteliğine de bakmanın önemli olduğuna yıllardır dikkat çekiyoruz.

Bu gözlemden esinlenerek bir ihtiyaç analizi yapmanın gerekliliğini hissettik. Böylelikle hem KEİG platformuna üye kadın örgütlerinin politika üretimine yerelden dahil olmaları için yöntem belirlemek, hem de savunulacak politikaları illerdeki kadın istihdamının durumuna göre gözden geçirmek istedik. KEİG Platformu üyesi kadın örgütlerinin bulunduğu on iki ilde (Adana, Ankara, Antalya, Çanakkale, Denizli, Diyarbakır, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Şanlıurfa, Trabzon ve Van) “Genelgenin Ardından İstihdamda Kadının Durumu” araştırmasına böylece başladık. Araştırmayla, belirtilen

hedefler bağlamında Genelgenin uygulamaya nasıl yansıdığını incelemeyi ve kadın istihdamına yönelik çalışma ve faaliyetlerin yönünü belirlemeyi amaçladık.

Araştırmanın ilk aşamasında Genelgede de somut görevler yüklenen kurumların ve kuruluşların (Çalışma ve İş Kurumu, Valilik, Belediye, İl Özel İdaresi, Kalkınma Ajansı, KOSGEB, Aile ve Sosyal Politika İl Müdürlükleri, Milli Eğitim Bakanlığı il müdürlükleri, Halk Eğitim merkezleri, Sanayi Odası, Ticaret Odası, TOBB il kadın girişimciler kurulu, vb) projelerini, stratejik plan ve benzeri belgelerin inceledik. Ayrıca illerin işgücü piyasası analizleri, TÜİK istatistiklerini ve mesleki eğitimle ilgili bilgileri gözden geçirdik. Organize sanayi bölgelerinde ve büyük firmalarda kreş olup olmadığını araştırdık. Böylece kadın istihdamının iller bazında durumunun saptanmaya çalıştık. İkinci aşamadaysa, 2012 yılının Haziran ve Temmuz aylarında Genelgenin doğrudan ya da dolaylı sorumlu kıldığı çeşitli kamu kurumları, odalar, sendikaların kadın grupları, kadın örgütleri ve yerelde istihdamla ilgili ön plana çıkan diğer kurumlarla toplamda 120'yi aşkın yüz yüze görüşme yaptık. Bu görüşmeler sırasında da çeşitli veriler elde edebildik. Ancak cinsiyetlendirilmiş veri ve izleme ve değerlendirme sonuçlarının eksikliği çalışmanın her aşamasında hissettik.

Araştırmayı KEİG platformu üyesi kadın örgütleriyle birlikte yapmayı çok önemsedik. Böylece yaptığımız ihtiyaç analizi sonuçları itibarıyla eylem araştırmaya (action-research) dönüştü. Genelgenin 13 maddesine göre hazırlanan soruları kamu kurumlarına beraberce sorduk, durumu ve eksiklikleri tartıştık. Özellikle Genelgenin maddeleri içinde belirtilen ve doğrudan kadın

Platform üyesi kadın örgütlerinin araştırma sırasında topladıkları bilgiler ve yaşadıkları süreçlere dair gözlemleri araştırmanın ilk saptamaları ile birleştirerek bir yol haritası çıkardık.

örgütlerini ilgilendiren genelge maddelerinin yürütülmesinin (kadın STK'larla işbirliği uyarısı veya il istihdam ve mesleki eğitim kurullarında kadın STK temsilcilerine yer verme emri gibi) konunun asıl muhatapları tarafından sorgulanması süreci o andan itibaren etkilemeye başladı. Görüşme sırasında ve sonrasında kadın örgütlerinin kamu kurumlarıyla kimi zaman güçlü kimi zaman zayıf olan ilişkilerinde olumlu yönde kısmi değişiklikler ortaya çıkmaya başladı.

Araştırmanın bu aşamasını, 17 Ekim 2012 tarihinde gerçekleştirilen toplantı ile sonlandırmış olduk. Toplantıda platform üyesi kadın örgütlerinin araştırma sırasında topladıkları bilgiler ve yaşadıkları süreçlere dair gözlemleri araştırmanın ilk saptamaları ile birleştirerek bir yol haritası çıkardık. Bu yol

haritasıyla beraber araştırmanın eksiklerini tamamlamayı ve ayrıntılı il değerlendirmeleri yapmayı önümüze koyduk. Böylelikle ilk iki aşamada yereldeki kadın örgütleriyle yaratılan etkinin sonuçlarını almaya hem de üst ölçekte kurulan kurul ve oluşturulan projelerin izlenmesine devam ediyoruz.

Genelgenin hedefi
"kadınların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, toplumsal yaşamda kadın erkek eşitliğinin sağlanması, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma amaçlarına ulaşılabilmesi için kadınların istihdamının artırılması ve eşit işe eşit ücret imkânının sağlanması"

NELERE KATILDIK? NELER GÖZLEMLEDİK?

HAKLI KADIN PLATFORMU EŞİTLİKÇİ BÜTÇE ÇALIŞTAYI

12-13 Ekim 2012 tarihinde Haklı Kadın Platformu'nun (HKP) düzenlediği "Eşitlikçi Bütçe Çalıştayı" İstanbul Bilgi Üniversitesi Santral Kampüsü'nde akademi, sivil toplum, kamu temsilcilerinin katılımı ile gerçekleşti. KEİG olarak çalıştayı izledik.

▶ Bütçenin toplumdaki herkes tarafından eşit kullanılmadığı belirtilerek bütçenin dağıtımının toplumsal cinsiyet ayrımcılığına yol açtığı vurgulandı. Bu konuda Birleşmiş Milletler (BM) kararları ve uluslararası konsensüs olmasına rağmen, uluslararası düzeyde de henüz 192 ülkeden 55 ülkenin

toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe çalışması başlatıldığı ifade edildi. Türkiye'de ise akademisyenler ve kadın hareketinin yaptığı çalışmalar sayesinde konunun gündemleştiği, ancak 1990'lardan beri dönem dönem tartışılan eşitlikçi bütçe konusunun sınırlı sayıda uygulama içerdiği belirtildi. Bu uygulamaların

bir kısmının Avrupa Birliği projeleri ile gerçekleştiği, harcamaların devlet bütçesinden karşılanmamasının sorunlu olduğu vurgulandı. Gelineen noktada, konunun Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) gündemine de girdiği, bununla beraber toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe yürütmek amacıyla kamuda merkezi ve yerel eğitimler verildiği aktarıldı. HKP eşitlikçi bütçe çalışmalarını gündemine alacağını açıkladı.

AK PARTİ EV İŞÇİLERİ ÇALIŞTAYI

18 Ekim'de düzenlenen Ak Parti "Ev İşçileri Çalıştayı"na KEİG Platformu adına Handan Çağlayan, Ayşe Akalın ve Gülcan Kaçan katıldı.

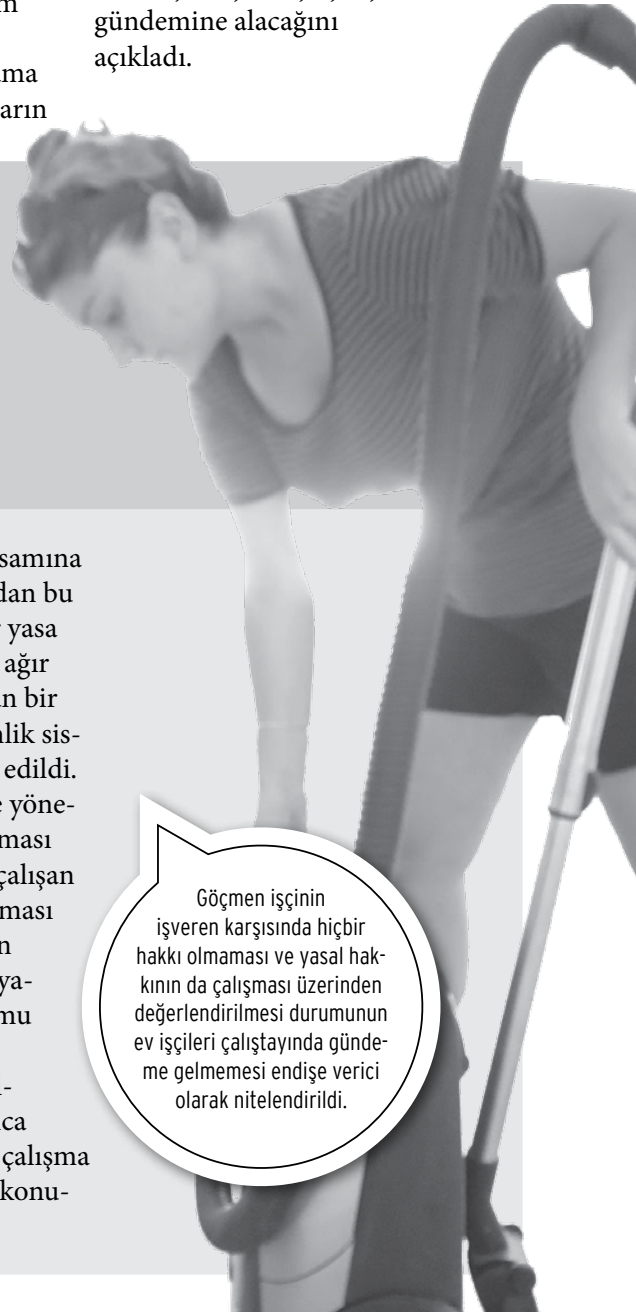
▶ Güldal Akşit'in başkanlığındaki çalıştaya ilgili kamu kurumlarından uzmanlar ve bürokratlar, ev işçileri örgütlerinden temsilciler ve konuyla ilgilenen akademisyenler davetliydi. Toplantı, ILO'nun 189 nolu ev hizmetlerinde çalışan kadın ve erkek işçilere insana yaraşır iş olanaklarının sağlanması sözleşmesi ve 201 no'lu tavsiye kararı doğrultusunda Türkiye'de ev hizmetlerinde çalışanlara ilişkin ne tür bir düzenleme yapılabileceği konusunda fikir oluşturmak amacıyla düzenlenmişti.

Toplantıda ev hizmetlerinde çalışanların kayıt dışılığı ve sosyal güvenlik sistemine dâhil olmakta yaşadığı sıkıntılar üzerine duruldu. Bu konularda ev hizmetlerinde çalışan-

ların mevcut iş yasasının kapsamına dâhil edilmesinden, doğrudan bu iş alanını kapsayacak yeni bir yasa hazırlanması düşüncesi daha ağır bastı. Kayıt dışılığa neden olan bir diğer etkenin de sosyal güvenlik sisteminin kendisi olduğu ifade edildi. Emeklilik sorununu çözmeye yönelik farklı bir düzenleme yapılması gereği vurgulandı. Düzensiz çalışan ev işçilerinin kayıt altına alınması ve sigortalanması işlemlerinin istihdam büroları üzerinden yapılması önerisi KEİG Platformu açısından sorunlu bulundu.

Toplantıda göçmen ev işçilerinin 5683 nolu yasa uyarınca işveren üzerinden oturma ve çalışma hakkı alması sorunu üzerine konuşulmadı.

Göçmen işçinin işveren karşısında hiçbir hakkı olmaması ve yasal hakkının da çalışması üzerinden değerlendirilmesi durumunun ev işçileri çalıştayında gündeme gelmemesi endişe verici olarak nitelendirildi.

İNSAN KAYNAKLARININ GELİŞTİRİLMESİ OPERASYONEL PROGRAMI (İKG OP)

11. SEKTÖREL İZLEME KOMİTESİ TOPLANTISI

KEİG Platformu'nu temsilen Nihal Şirin Pınarcıoğlu'nun katıldığı İKG OP 11. Sektörel İzleme Komitesi Toplantısı Ankara'da 30 Kasım'da yapıldı.

▶ Toplantıda, İKG OP'nin güncellenmesi, mevcut durum, sürmekte olan operasyonlarla ilgili bilgilendirme yapıldı ve gelecekte uygulanması muhtemel operasyonlarla ilgili tartışma gündemi oluşturdu. Toplantıda, operasyonlara ilişkin bilgiler yeterince açık (şeffaf) olarak verildi. Bu bilgiler, var olan projelerin faaliyetlerinden, finansal durumlarına kadar geniş bir alanı kapsıyordu. Operasyonlarla ilgili Ekim ayı sonunda bir revize onaylandı ve bu kapsamda yeni operasyonlarla ilgili bilgiler verildi. Buna göre, sosyal içermeye artık daha fazla öncelik verilecek. Revizeden sonra programa eklenen yeni çalışma alanlarından bir kısmı "araştırma ve analiz faaliyetleri", "ev eksenli çalışma", "izleme/değerlendirme/geliştirme mekanizmaları", "insana yakışır iş", "güvence-siz işlerle mücadele" iken; yeni eklenen hedef gruplar ise, ev eksenli çalışan kadınlar, kayıt dışı çalışan gençler, çocuk işçiler, özel bakıma ihtiyaç duyan çocuklar, mevsimlik tarım işçileri ve çocukları, kimsesizler, göçebeler, okuldan erken ayrılanlar, üni-

versiteler ve araştırma merkezleri, girişimler, STK'ları.

Bunların dışında, "Gelecek Operasyonlar İçin Hazırlıklar/Planlar" da toplantıda aktarıldı. Bu kapsamda doğrudan kadınlarla ilgili hibe programları açılacak.

Konuşulan en önemli konulardan biri de izleme değerlendirme süreçlerine ilişkindi. Bu konunun çok önemli olduğu, Türkiye'de genel olarak bu yönde bir eğilim olmadığı, bu yüzden yürütülen faaliyetlerin sonuçlarının neye tekabül ettiğinin bilinemediği vurgulandı. Bundan sonraki toplantıda konuyla ilgili ayrıntılı tartışma ortamı yaratılması ve köklü bir çalışma yapılması gerekliliği konusunda hemfikir olundu.

ILO TOPLANTISI

▶ Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun 27 Kasım'da Ankara'da düzenlediği toplantıya KEİG adına Reyhan Atasü Topçuoğlu katıldı. Bu 'Kalkınma ve İstihdam' konusu bağlamında yapılan tematik ülke toplantısı idi ve ağırlıklı olarak Türkiye'de büyüme ve istihdam sorunu tartışıldı, öneriler dile getirildi. Toplantıda kalkınmanın sadece büyüme demek olmadığı vurgulandı.

Üç çeşit kalkınma üzerinde duruldu. Birincisi sürdürülebilir çevreci, adaletli bölüşülen yeşil kalkınma, ikincisi bakım hizmetlerinin sadece kadın istihdamını arttırmanın bir amacı değil yatırım yapılacak bir hizmet sektörü olarak gören mor kalkınma ve kâr çekişli büyüme yerine ücret çekişli büyümeyi hedefleyen, özel sektörde sosyal sorumluluğun ve çalışma etiğinin benimsendiği beyaz kalkınma.

Bunlara ek olarak, kadınlar, gençler, göçmenler gibi gruplara özel önlemlerin yanı sıra, bu gruplara dair hassasiyetin tüm istihdam politikaları içinde ana akımlaştırılması gerektiğinin altı çizildi.

SÖYLEŞİ

Serpil:

"Ben kimsenin yanında konuşmazdım," diyen bir arkadaş, şimdi diyor ki, "Ben artık erkeklerin yanında çok rahat konuşuyorum, kendimi ifade ediyorum."

Urfa'da bir kadın örgütü: YAŞAM EVİ KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

Urfa'da 2004'ten beri çalışmalarına devam eden bir kadın örgütü var: Yaşam Evi Kadın Dayanışma Derneği. Zaman içinde birbirlerini tanıyan 5-6 kadın, "Birlikte bir şeyler yapmalıyız," diyerek bir dernek kurdu. Bu dernek, Urfa'da kadınların buluşma ve örgütlenme yeri oldu. 5-6 kadınla başlayan yolculuk, şimdi derneğe üye olan 100 kadar kadınla devam ediyor. Üstelik şimdi bir de kooperatif kuruldu... KEİG Platformu üyesi olan Yaşam Evi Kadın Dayanışma Derneği'nin hikâyesini Dılşa Yücel ve Serpil Geyik ile konuştuk...

konu üzerine konuşmalar hazırladık, kitaplardan, kendi düşüncelerimizden, yaşamımızdan...

Dılşa: Urfa'da kadın dernekleri var, ama pek bağımsız değiller. Politika üretilmiyor, kadın adına bir şey yapılmıyor.

S: Her hafta birimiz bir konu üzerine evde okuduk ve gelip ilk defa, 5-10 arkadaş karşısında anlat-tık, tartıştık. Yani ben kadını, niye kadını? Niye bir derneğe ihtiyacım var? Bir de 9-10 yıl önce Urfa'da kadınların bir araya gelmesi çok zor. Resmi olarak 2004'te kurulduk.

Neler değişti?

S: Derneği güçlendirme adına Viranşehir'de bir kermese katıldık, ama 3-4 gün orada kalınacak. Gün-

Yaşamevi'ni anlatmak isteseni-z, nasıl anlatırsınız?

Serpil: Bizler aslında daha öncelerden, bir araya gelirdik. Ben ve diğer arkadaşlar evden çıkma

konusunu düşünüyorduk. Yani, "Biz niçin evdeyiz?" gibi. O süreçte bir yer tutmamız olanaksız, çünkü para yok, bize KESK'li kadınlar mekân açısından destek sundu. Her gün bir

leri bölüştük, bir gece biri, bir gece biri. Ben o zaman ilk defa Urfa'dan çıktım. Gittik, Viranşehir'de hiç bilmediğimiz bir evde kaldık. Yani yaptıklarımız bizim için de ilktir. İlk olarak bir bodrum katını tuttuk. O bodrum katında hepimiz evimizden tabağımız, çanağımız, neyimiz varsa getirdik derneğe. Duvarlarını biz yıkıyorduk, boyasını biz yapıyorduk, kapısını penceresini biz siliyorduk, Yani sıfırdan başladık.

Kadınlar gelmeye başladı mı derneğe?

S: Bodrum katında olduğu için farklı izlenimler bırakmak adına ilk zamanlarda derneği kötülediler. Başlangıçta kadınlar çok korkuyorlardı. Zamanla derneğe gelmeye başladılar, birbirlerine söyledikçe güven daha da arttı.

D: Yani Urfa'nın yapısı da buna çok müsait. Zaten derneğin amacı o yapıyı biraz da olsa kırabilmek. Bir

insanın, bir kadının kafasında bir soru işareti dahi bırakabilmek çok önemli.

Emek ve istihdamla ilgili çalışmalarınıza gelirsek...

D: Biber atölyesi var. Alana gidip, 1400 kadınla anket yapıp, gelebilecekleri not edip dahil etmeye çalıştık. Bu çalışmayı yapıyoruz, çünkü ordaki sorunları önce bir tespit etmemiz lazım. Yani bizi polise şikâyet eden oluyor, "Siz hangi örgüt adına dolaşıyorsunuz? Bilmem ne yapıyorsunuz"... Ya da mesela kadın evet diyor, ama eşi arkadan çıkıyor,

"Asla yazamazsınız, şöyle yapamazsınız, böyle yapamazsınız," diyerek. Sonuçta 40 kadın İsoT Atölyesi'nin eğitimlerine katıldılar.

Neler üretiliyor?

D: Mevsimine göre... Kurutmalık döneminde kurutmalıklar, zeytin döneminde zeytin, reçel döneminde işte her türlü meyvenin reçeli yapılıyor. Biber döneminde isot yapılıyor...

S: Eğitimler oldu. Bir yıl bu şekilde sürdü, ondan sonra kooperativeleştik. 40 kadın istihdam edildi. Dedik ki, bir gün bu proje bitecek,

Yani bizi polise şikâyet eden oluyor, "Siz hangi örgüt adına dolaşıyorsunuz? Bilmem ne yapıyorsunuz"... Ya da mesela kadın evet diyor, ama eşi arkadan çıkıyor, "Asla yazamazsınız, şöyle yapamazsınız, böyle yapamazsınız," diyerek. Sonuçta 40 kadın İsoT Atölyesi'nin eğitimlerine katıldılar.

SÖYLEŞİ

sonra n'olacak? Bizim bu durumda mesela İŞKUR'dan, Halk Eğitim'in verdiği kurslardan ne farkımız olur? Urfa'da gerçekten de İso yapılıyor ve bu kadınlar sokaklarda yapıyorlardı. Bu kadınlar 2 buçuk milyona, koca koca çuvaları, sokaklarda, yerlerde yapıyorlar. Sonuçta güzel bir ortamda, temiz bir yerde, hijyenik bir şekilde yapılması daha iyi. Zaten projenin bitiminden sonra 10-15 kadın, "Evet, biz de kooperatifte varız..." dedi. İkinci yıla girdik, hâlâ işleri devam eden kadınlar da var. İstihdam edilen kadınlar da var, yani bu projenin aslında çok büyük etkisi oldu. Derneği o projeden sonra kooperatife dönüştürmedeki evre bizim için çok önemli. Yani Urfa'da kadın kooperatifi yok. O sırada belediyeyle ve İŞKUR'la ilişkilerimiz gelişti mesela. Şimdi herhangi bir sorun olduğunda biz İŞKUR'a rahatlıkla gidebiliyoruz. Belediyeyle telefonlaşıyoruz. O yüzden de bu kooperatifin bize bayağı katkıları oldu.

Peki kadınlar tüm bu süreçte nasıl hissediyorlar?

S: "Ben kimsenin yanında konuşmazdım," diyen bir arkadaş, şimdi diyor ki, "Ben artık erkeklerin yanında çok rahat konuşuyorum, kendimi ifade ediyorum." Pazara gidiyor, hal pazarına gidiyor -ki Urfa'da hiçbir kadın hal pazarına gitmez kolay kolay. Özgüveni yükseliyor.

D: Ben, kendim için söyleyeyim. 8-9 yıllık üyesiyim, ama kendi kendime bile inanmıyorum, müthiş bir özgüven geliştirmişim. Baya bir yol katediyorsun, kendini buluyorsun, kendini keşfediyorsun... Ben mesela artık eğitimlere kızımı da götürüyorum. 20 yaşında, üniversiteye gidiyor. Ben daha çok gitmesi için tamamen destekliyorum.

TÜİK, verilerinde hangi tanımları kullanıyor?

İŞGÜCÜ:

Çalışanlar ile çalışmak istediği ve iş aradığı halde çalışmayanların toplamına işgücü denir.

İSTİHDAM:

Okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da orduvinde ikamet edenler dışında kalan 15 yaşından büyük sivil nüfus içindeki çalışanlar, istihdam kelimesi ile anlatılabilir. Üretici kooperatifi üyeleri, bir iş ya da meslekte bilgi veya beceri kazanmak amacıyla karşılığı ayni ya da nakdi gelir, sosyal güvence, yol parası, cep harçlığı vb. gibi ödenerek çalışan çıraklar ve stajyer öğrenciler de istihdama dahil edilirler.

İSTİHDAM ORANI:

İstihdamın, okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da orduvinde ikamet edenler dışında (kurumsal olmayan nüfus da denir) kalan 15 yaşından büyük (yani çalışma çağındaki) sivil nüfus içindeki oranıdır.

İŞGÜCÜNE KATILMA ORANI:

İşgücünün okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, hastane, hapishane, kışla ya da orduvinde ikamet edenler dışında (kurumsal olmayan nüfus da denir) kalan 15 yaşından büyük (yani çalışma çağındaki) sivil nüfus içindeki oranıdır. Bir diğer ifadeyle, işgücünün kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus içindeki oranıdır.

KEİG
kadın emeği ve istihdamı girişimi

Sayı:1 Aralık / Ocak 2013

2 aylık

KEİG İletişim Bülteni

KEİG Bülten'e katkıda bulunan İsveç Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı'na (Swedish International Development Cooperation Agency-SIDA) teşekkür ederiz.

Sahibi: Kadınlarla Dayanışma Vakfı Adına Begüm Acar **Sorumlu Müdür ve Yazı İşleri Müdürü:** Begüm Acar **Yayına Hazırlayanlar:** Begüm Acar, Nihal Şirin Pınarcıoğlu, Nevra Akdemir, Serap Güre **Katkıda Bulunanlar:** Begüm Ceylan Yıldız, Sema Turan Yapıcı, Handan Çağlayan, Ayşe Akalın, Gülcan Kaçan, Reyhan Atasü Topçuoğlu, Serpil Geyik, Dışa Yücel **İletişim Adresi:** Kamer Hatun Mah. Hamalbaş Sok. 22/13 Beyoğlu İstanbul 0212 251 58 50 iletisim@keig.org **Grafik Tasarım:** Tekin Zengin **Baskı:** İhlas Gazetecilik A.Ş. 29 Ekim Cad. No:23 C blok Kat:4 Yenibosna İstanbul **Yayın Türü:** Yerel Süreli Yayın

Bu bültende yayımlanan yazı ve fotoğraflar sahibinden izinsiz kullanılamaz.